

การปกครองแบบศักดินาเทวาธิปไตยในทิเบต

Tibetan feudal theocracy

นรพัชร เสาชงทอง¹

¹มหาวิทยาลัยปทุมธานี

E-mail address: norapat_top@yahoo.co.th

ABSTRACT

This paper examined the feudal theocracy of Tibet. The results showed as follows: (1) The formation of the Tibetan feudal theocracy was associated with the belief system of Tibetan society; the belief has influenced the Tibetan population to the involvement with the nature, the belief in spirituality and mystical science, and eventually the political elites of Tibet have executed the religion to shape the political righteousness. (2) The patterns of the Tibetan feudal theocracy showed that the political power was retained among the elites; the exercise of power was through the social hierarchy in the feudal system, the political power was transferred among the elites, thereby resulted in a clear distinction between the higher hierarchical level and the lower hierarchical level. The complexity of the political power structure in Tibet contributed the political system of dual power; civil official and monastic official (lama) were included wherein the temple was an important power base in the Tibetan elites. (3) The influence of the world-systems on the Tibetan.

Keywords: The political system of dual power; Tibetan feudal theocracy

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ศึกษาถึงการปกครองแบบศักดินาเทวาธิปไตยในทิเบต ผลจากการวิจัยพบว่า (1) การก่อตัวของรูปแบบการปกครองแบบศักดินาเทวาธิปไตยในทิเบต ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่ามีความเกี่ยวข้องกับระบบความเชื่อของสังคมทิเบต ความเชื่อดังกล่าวนั้นทำให้ประชากรในทิเบตมีความผูกพันกับธรรมชาติ เชื่อในเรื่องของจิตวิญญาณและศาสตร์เร้นลับ จนในที่สุดแล้วกลุ่มชนชั้นนำทางการเมืองของทิเบตจึงได้ใช้ศาสนามาช่วยสร้างความชอบธรรมทางการเมืองให้เกิดขึ้น (2) รูปแบบการปกครองแบบศักดินาเทวาธิปไตยในทิเบต ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่าอำนาจทางการเมืองถูกผูกขาดเอาไว้ในหมู่ชนชั้นสูง มีการใช้อำนาจผ่านชนชั้นต่างๆ โดยมีการลดหลั่นลงมาตามลำดับชั้นของชนชั้นตามศักดินา อำนาจทางการเมืองถูกถ่ายโอนกันเองในหมู่ชนชั้นสูง เป็นผลให้เกิดความแตกต่างระหว่างชนชั้นปกครองและชนชั้นใต้ปกครองอย่างเด่นชัด

ความสลับซับซ้อนของโครงสร้างอำนาจทางการเมืองในทิเบตทำให้เกิดการสร้างการเมืองระบบอำนาจคู่ โดยมีข้าราชการที่เป็นฆราวาสควบคุมไปกับการที่มีข้าราชการที่เป็นพระ (ลามะ) โดยมีวัดเป็นฐานอำนาจที่สำคัญของชนชั้นสูงในทิเบต (3) อิทธิพลของระบบโลกต่อการปกครองแบบศักดินาเทวาธิปไตยในทิเบต

คำสำคัญ: การเมืองระบบอำนาจคู่; การปกครองแบบศักดินาเทวาธิปไตยในทิเบต

บทนำ

การเมืองแบบศักดินาเทวาธิปไตยเป็นรูปแบบเฉพาะตัวของประเทศทิเบต โดยมีนักวิชาการได้นำเสนอแนวความคิดเอาไว้ว่ารูปแบบการปกครองในลักษณะนี้มีความแตกต่างจากระบบราชาธิปไตยหรือกษัตริยาธิปไตย เพราะผู้นำไม่มีการสืบต่อโดยสายโลหิต แตกต่างจากแบบเผด็จการเพราะการขึ้นสู่อำนาจไม่ได้โดยอาศัยการปฏิวัติหรือรัฐประหาร ในอดีตในการปกครองทิเบตสมัยหนึ่งซึ่งองค์ทะไลลามะ เป็นหัวหน้าหรือประมุขก่อนที่จีนจะยึดทิเบตและเปลี่ยนรูปแบบการปกครอง ทั้งนี้ผู้จะเป็นผู้นำแทนนั้นจะต้องถูกสรรหาโดยวิธีเสี่ยงทายจนกระทั่งได้บุคคลที่เหมาะสม (จิรัชโค วีรสย, สุรพล ราชภัณฑารักษ์, สุรพันธ์ ทับสุวรรณ, 2551: 208) ในช่วงปี พ.ศ. 2158-2223 ทะไลลามะซึ่งมีมองโกลสนับสนุนได้ขอความช่วยเหลือไปยังผู้นำของมองโกลให้มายึดอำนาจคืนจนสำเร็จและได้มอบอำนาจการปกครองทิเบตทั้งหมด คือฝ่ายอาณาจักรและศาสนจักรให้แก่ทะไลลามะ ชาวทิเบตมีความเชื่อว่าทะไลลามะเป็นอวตารของพระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ และเชื่อว่าป็นเซนลามะ ผู้มีอำนาจรองจากทะไลลามะเป็นอวตารของพระอมิตาภะ ทะไลลามะคือประมุข

สูงสุดของชาวทิเบต(สิทธิเทพ เอกสิทธิพงษ์, 2551: 1) อย่างไรก็ตามการสืบทอดผู้นำผู้เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนนับล้านไม่ใช่เรื่องของความเชื่ออย่างบริสุทธิ์เสียทีเดียว หากแต่ยังมีอิทธิพลจากการเมืองภายในและการเมืองภายนอกทิเบตเข้ามาเป็นตัวแปรด้วย จนกระทั่งทิเบตถูกประเทศจีนบุกเข้ายึดครอง องค์ทะไลลามะต้องลี้ภัยไปอยู่ประเทศอินเดีย ในรอบหลายปีที่ผ่านมาองค์ทะไลลามะยังคงเดินทางพบปะผู้นำประเทศต่างๆ ทั่วโลก แม้จะมีนโยบายแบ่งทางการเมือง แต่สิ่งหนึ่งที่มีผลตามมาคือชาวโลกได้รู้จักการเมืองของทิเบตมากขึ้น (สิทธิเทพ เอกสิทธิพงษ์, 2551: 1) เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2008 พระทิเบตและชาวทิเบตพลัดถิ่นที่ธรรมศาลาได้ชุมนุมกันครั้งใหญ่ การชุมนุมได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นในเมืองหลวงของอินเดีย เนปาลและเมืองต่างๆ ทั่วโลก ทางการเงินได้ใช้กำลังทหาร-ตำรวจเข้าปราบปรามอย่างเฉียบขาดและจับพลัน (เขียน ชีระวิทย์, 2551: 1-2) เหตุการณ์ดังกล่าวได้ส่งผลให้รัฐบาลจีนตัดสินใจส่งกำลังทหารเข้าควบคุมสถานการณ์ในทิเบต พร้อมทั้งดำเนินการหรือโครงสร้างศักดินาเทวาธิปไตยในทิเบตเพื่อดำเนินการปฏิรูปทางการเมือง ผู้ศึกษาวิจัยจึงมีความเห็นว่าทิเบตนั้นมีลักษณะการเมืองการ

ปกครองที่เรียกกันว่าศักดินาเทวาธิปไตย อันเป็นลักษณะเฉพาะตัวของทิเบตและยังไม่เคยมีการศึกษา จึงเห็นควรที่จะศึกษาถึงรูปแบบการปกครองที่เรียกกันว่าศักดินาเทวาธิปไตยและนำมาใช้ประโยชน์ทางวิชาการต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาที่มาของการปกครองแบบศักดินาเทวาธิปไตยในทิเบต
2. เพื่อศึกษารูปแบบการปกครองแบบศักดินาเทวาธิปไตยในทิเบต
3. เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลของระบบโลกต่อการปกครองแบบศักดินาเทวาธิปไตยในทิเบต

การทบทวนวรรณกรรม

กฤษดาวรรณ หงส์ดารมภ์.(2546).ได้วิจัยภาษาในทิเบตตะวันออกและนำไปสู่การวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาษาของชนกลุ่มน้อยกลุ่มอื่นที่พูดในบริเวณนี้ รวมไปถึงประเด็นทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

เชอเกียม ตรุงปะ.(2554).ได้อธิบายถึงแง่มุมของวิถีชีวิตชาวทิเบต แสดงความเชื่อมโยงของพัฒนาการทางจิตวิญญาณของนักบวชในทิเบต ซึ่งเป็นแง่คิดที่เกี่ยวข้องกับมุมมองทางด้านศาสนาและความเชื่อของชาวทิเบตดั้งเดิม

พระมหาดวงเด่น ลีตญาโน.(2551). ทำการศึกษาวิเคราะห์ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้งทางชนชั้นของคาร์ล มาร์กซ์ พบว่าเมื่อโครงสร้างทางสังคมมีความสลับซับซ้อน

และเกิดการกระจายทรัพยากรที่ไม่เท่าเทียมจะส่งผลให้เกิดระบบชนชั้นขึ้น

พระมหาบุญเทียม พุทธโวโร.(2554). ศึกษาวิเคราะห์เรื่องพระโพธิสัตว์ในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง พบว่าแนวคิดดังกล่าวยังคงมีอิทธิพลต่อการเมืองและวัฒนธรรมของประชาชน

วีระศักดิ์ จันทร์สงแสง.(2554).ได้อธิบายถึงลักษณะทางภูมิประเทศของทิเบต การเมืองในทิเบตตลอดจนวัฒนธรรมและความเชื่อ รวมไปถึงประเด็นที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองของทิเบตในยุคปัจจุบัน

สุณี บุญพิทักษ์.(2556).ได้ศึกษาความเชื่อในผลของความดี พบว่าประชาชนยังเชื่อในผลของการทำความดีว่าย่อมจะส่งผลดีต่อวิถีชีวิตของตนเอง

เอ. ทอม กรุนเฟลด์.(2537).ได้ศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ทิเบต พบว่าทิเบตมีโครงสร้างทางการเมืองที่มีลักษณะเฉพาะและสัมพันธ์กับแนวคิดทางศาสนา

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจาก

1. งานเขียนของ ดร.เอ. ทอม กรุนเฟลด์ ผู้เชี่ยวชาญด้านจีนวิทยาและทิเบตวิทยาชาวแคนาดา ในหนังสือทิเบตที่เป็นจริง เป็นเอกสารหลักในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

2. งานเขียนของนักวิชาการท่านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับศักดินาเทวาธิปไตยในทิเบต ซึ่งประกอบไปด้วยนักวิชาการของไทยและต่างประเทศ

โดยนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบในประเด็นต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการวิจัยในครั้งนี้

ผลการศึกษา

1. การก่อตัวของรูปแบบการปกครองแบบศักดินาเทวาริปไตยในทิเบต

1.1 อิทธิพลจากระบบความเชื่อ ระบบความเชื่อในทิเบตนั้นมีความเกี่ยวข้องกันกับอิทธิพลของพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกฎแห่งกรรม ชาวทิเบตเชื่อในเรื่องของกฎแห่งกรรมที่ได้กระทำในครั้งอดีตชาติ นอกจากนี้ด้วยปัจจัยที่เกิดจากสภาพทางภูมิศาสตร์ของตัวประเทศทิเบตเองที่ประกอบไปด้วยเทือกเขาสูง โดยเฉพาะชนชั้นล่างที่ยังขาดแคลนในเรื่องของอาหารสุขภาพอนามัยและสาธารณสุข จึงทำให้เกิดโรคต่างๆ อย่างมากมาย และด้วยการขาดความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้ประชากรเชื่อว่าการเกิดโรคภัยไข้เจ็บอยู่บ่อยครั้งนั้นเกี่ยวข้องกับการดลบันดาลจากสิ่งลี้ลับที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติ(เอ ทอม กรุนเฟลด์, 2537: 82) ประกอบกับการที่ทิเบตอยู่ในที่สูงโดยบางพื้นที่ที่อยู่ในเขตภูเขาสูงและมีปริมาณออกซิเจนเจือจางกว่าปกติมาก ทำให้ประชากรชาวทิเบตประสบกับการขาดออกซิเจน ซึ่งถูกตีความไปตามความเชื่อของทิเบตว่าการเจ็บป่วยนั้นเป็นการลงโทษของสิ่งลี้ลับ

1.2 การปรับตัวของพุทธศาสนาในทิเบต ในระยะเริ่มต้นนั้นศาสนาพุทธได้รับการต่อต้านจากศาสนาบอนซึ่งเป็นศาสนาดั้งเดิม จนกระทั่งทิเบตอยู่ภายใต้การปกครองของราชวงศ์มองโกลทำให้พุทธศาสนาเริ่มกลับมามีอิทธิพลอีก

ครั้ง จนเข้าสู่ยุคของการปฏิรูปศาสนาศาสนาพุทธเกิดการหลอมรวมเข้ากับแนวความเชื่อท้องถิ่น จนกระทั่งศาสนาถูกนำมาใช้ในการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองให้แก่ชนชั้นปกครอง

1.3 การสร้างความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ การสร้างความมั่นคงทางการเมืองด้วยระบบเครือญาติถูกนำมาใช้ในสังคมของชนชั้นสูงในทิเบต เช่นการเชื่อมความสัมพันธ์ทางเครือญาติระหว่างผู้นำของทิเบตกับเจ้าหญิงราชวงศ์ถังของจีน (เอ ทอม กรุนเฟลด์, 2537: 88) หรือระหว่างผู้นำของทิเบตกับราชวงศ์ของเนปาล เป็นต้น

2. รูปแบบการปกครองแบบศักดินาเทวาริปไตยในทิเบต

2.1 เทวาริปไตยและการกลับชาติมาเกิด

1) ความเชื่อเรื่องการกลับชาติมาเกิด คนทิเบตเชื่อว่าทะเลลามะทรงเป็นพระอวโลกิเตศวรกลับชาติมาเกิด(เอ ทอม กรุนเฟลด์, 2537: 25) แนวความเชื่อเรื่องการกลับชาติมาเกิดนั้น มีสาเหตุมาจากความต้องการของลามะชั้นสูงในการที่จะสามารถกำหนดตัวผู้ปกครองคนใหม่และสามารถถ่ายโอนอำนาจได้อย่างชอบธรรม โดยไม่ได้อยู่ในข้อกำหนดทางสายเลือด นอกจากนั้นเนื่องจากเด็กกลับชาติมาเกิดเป็นเด็กเล็กและเด็กต้องเติบโตขึ้นภายใต้การอบรมสั่งสอนของลามะชั้นสูง (เอ ทอม กรุนเฟลด์, 2537: 102) ประเด็นดังกล่าวทำให้ถูกมองว่าเป็นการปลุกฝังแนวคิดทางการเมืองบางประการให้แก่เด็กผู้ถูกเลือก

2) การเกิดเทวาริปไตย เหตุผลของการเกิดเทวาริปไตยนั้น เป็นผลมาจากความ

พยายามที่จะนำศาสนา มาสร้าง ความชอบธรรมทาง การเมือง หรือการนำเรื่อง การกลับชาติมาเกิดมาใช้ เป็นเครื่องมือ ในการกำหนดตัวผู้นำคนต่อไป ทั้งนี้ เพื่อรักษาฐานอำนาจทางการเมือง โดยมีกลุ่ม การเมืองของทิเบตเป็นตัวแปรสำคัญ ในการ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ดังกล่าวข้างต้น

3) การสนับสนุนจากจีน จีนนั้น มองว่าทิเบตเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของจีน ดังนั้น รัฐบาลจีนในหลายยุคสมัยจึงมีความพยายามในการ ที่จะรักษาอำนาจของจีนในทิเบตเอาไว้ในลักษณะ ของเจ้าประเทศราชของทิเบต เช่นการส่งขุนนาง ประจำถาวรในทิเบตมีฐานะเท่าเทียมกับทะเลาะและ ปันเซนลามะ (เอ ทอม กรุนเฟลด์, 2537: 117) แสดงให้เห็นว่าจีนยังคงให้ความสนใจปัญหา การเมืองในทิเบตเสมอมา

2.2 การสร้างระบบชนชั้นในทิเบต

2.2.1 โครงสร้างชนชั้นส่วนบน

แบ่งประเด็นในการนำเสนอเอาไว้ 4 กลุ่มได้แก่ (1) เดบอน เป็นกลุ่มที่มีอำนาจอิทธิพลมากที่สุด ชนชั้น นี้ล้วนเคยเป็นเครื่องญาติของกษัตริย์ทิเบตสมัย โบราณ ซึ่งได้รับอำนาจและการยอมรับทางสังคม มาทางเชื้อสาย (2) ยับซี เป็นตระกูลที่สืบเชื้อสายมา จากทะเลาะขององค์ก่อนๆ หากสรรหาทะเลาะของ องค์ใหม่ได้ ครอบครัวของทะเลาะขององค์ใหม่ก็จะ กลายเป็นชนชั้นสูงขึ้นมาทันที (3) มิตรกา กลุ่มนี้ได้ เลื่อนขึ้นมาเป็นชนชั้นผู้ดีเพราะสมาชิกครอบครัวได้ ประกอบคุณงามความดีแก่รัฐบาลทิเบต (4) กูมา กลุ่มนี้สืบทอดฐานะจากบรรพบุรุษต่อๆ มา เป็น กลุ่มชนชั้นผู้ดีที่มีจำนวนมากที่สุด แต่พวกเขาเป็น ครอบครัวพอมิอันจะกินเท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้นถึงกับ

ต้องทำมาค้าขายเพื่อหารายได้เพิ่มก็มี(เอ ทอม กรุน เฟลด์, 2537: 19-20)

2.2.2 โครงสร้างชนชั้นส่วนล่าง

คนทิเบตส่วนใหญ่เป็นชาวนาทาสหรือที่คนพื้นเมือง เรียกว่า มิเซอร์ ชาวนาทาสเกิดโดยเฉพาะชาวนาที่ ทำงานในเขตคักดินาของตระกูลผู้ดีและวัดล้วนเป็น ข้าติดที่ดิน ชาวนาทาสเหล่านี้ต้องนำผลผลิตส่วน ใหญ่มอบให้เจ้าที่ดิน จากการศึกษาพบว่ามี 2 กลุ่ม คือ (1) เทรบา เป็นชาวนาทาสที่เสียภาษี ชาวนา ทาสเหล่านี้มีสิทธิครอบครองที่ดินที่บรรพบุรุษตก ทอดมาให้ แต่เมื่อใดที่พวกเขาหลบเลี่ยงหน้าที่ที่พึง ปฏิบัติในระบบคักดินา เช่นหลบเลี่ยงภาระการจ่าย ภาษีอันหนักอึ้งและการรับใช้ด้านการขนส่งจึงจะถูก ยึดที่ดิน (2) ดูจุง เป็นชาวนาทาสสืบทอดมาจาก บรรพบุรุษไม่มีที่ดินของตนเอง พวกเขาถูกบังคับให้ จ่ายภาษี ทำงานรับใช้และปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ใน ระบบคักดินา พวกเขาไม่มีสิทธิอะไรทั้งสิ้น(เอ ทอม กรุนเฟลด์, 2537: 32-33)

2.3 การเมืองระบบอำนาจคู่ของทิเบต

ประกอบไปด้วย

2.3.1 อำนาจของฝ่ายลามะและ

ฝ่ายฆราวาส ซึ่งรูปแบบของการถ่วงดุลอำนาจของ ทิเบตนั้นมีลักษณะพิเศษกว่าสังคมอื่นคือมี ข้าราชการฝ่ายฆราวาสคนหนึ่งก็จะมีข้าราชการ ฝ่ายสงฆ์รูปหนึ่ง (เอ ทอม กรุนเฟลด์, 2537: 24) โดยทั่วไปชาวทิเบตเห็นว่าข้าราชการฝ่ายสงฆ์น่า ไว้ใจมากกว่าฝ่ายฆราวาส เพราะพระสงฆ์ไม่ยึดติด กับทรัพย์สินและไม่ต้องเกรงกลัวอำนาจอิทธิพล ของกลุ่มผลประโยชน์ใดเพราะฐานะพระสงฆ์ของ

ท่านก็เป็นเสมือนเครื่องคุ้มครองฐานะไปในตัว (เอ ทอม กรุนเฟลด์, 2537: 25)

2.3.2 การถ่วงดุลอำนาจของฝ่าย

ทะเลาะและฝ่ายป็นชนลามา แม้ว่าทิเบตจะมี ทะเลาะเป็นผู้นำสูงสุดแล้วก็ตาม แต่ในหมู่ชน ชั้นสูงเองก็ยังยกย่องและให้ความสำคัญแก่ป็นชนลามาด้วยเช่นกัน ป็นชนลามา นั้นเดิมทีแล้วเป็นกลุ่มชน ชั้นสูงของทิเบต แต่เป็นกลุ่มชนชั้นสูงที่มีได้เป็น อันหนึ่งอันเดียวกันกับทะเลาะที่เป็นผู้นำสูงสุดของ ทิเบต การสะสมอำนาจทางการเมืองของป็นชนลามา นั้นได้รับการสนับสนุนจากจีนโดยมีนโยบายทางการเมืองเพื่อถ่วงดุลกับอำนาจของทะเลาะ

2.4 อำนาจของวัดในทิเบต

อำนาจทาง ศาสนาแสดงออกโดยวัด ในทิเบตวัดใหญ่ๆ แท้จริงก็คือเมืองเมืองหนึ่งมีที่นาผืนใหญ่ มีฟาร์มเลี้ยงสัตว์ มี ชาวนาทาสเป็นพันเป็นหมื่นคน มีตลาดองค์กรรับ ผักและให้กู้เงิน คลังแสงของทหาร กองทหารก็มา จากพระสงฆ์ในวัด การมีกองทหารสงฆ์นั้นสำคัญ มากเพราะถ้าหากเกิดเหตุการณ์อันตราย วัดทั้งวัด ก็จะสามารถเปลี่ยนเป็นค่ายทหารได้ทันที ยิ่งในที่ที่ ห่างไกลออกไป วัดยังทำหน้าที่เป็นรัฐบาลหรือ องค์การบริหารด้วย ในเขตเลี้ยงสัตว์วัดก็มีบทบาท สำคัญมาก เช่นจัดหาเครื่องมือเครื่องมือที่จำเป็นให้ ช่วยเก็บรักษาของที่มีค่าให้คนเลี้ยงสัตว์เร่ร่อน วัด ยังมีบทบาทเป็นฝ่ายเป็นกลางเมื่อเกิดความขัดแย้ง ขึ้น(เอ ทอม กรุนเฟลด์, 2537: 77) จนในที่สุดแล้ว วัดศาสนาพุทธก็ได้ผูกขาดอำนาจทั้งทางศาสนาและ ทางโลกของทิเบต วัดเริ่มสร้างพื้นฐานอำนาจทาง การเมือง ผูกพันเป็นพันธมิตรกับพวกฆราวาสที่

ร่ำรวย จัดตั้งกองทัพพระสงฆ์เพื่อปกป้องรักษาฐานะ ทางสังคมในทิเบต

2.5 การแบ่งเขตศักดินาในทิเบต

สังคมในทิเบตจึงเสมือนกับสังคมเกษตรกรรมทั่วไป ที่ มา ของ อำนาจ และ ความ มั่ง คั่ง มิใช่ ยศถาบรรดาศักดิ์แต่คือที่ดิน ที่ดินถูกแบ่งเป็นของ ชนชั้นปกครอง 3 กลุ่มคือ วัด พวกผู้ดีฝ่ายฆราวาส และรัฐบาลลาซา โดยทั่วไปเห็นว่ากลุ่มวัดและกลุ่ม ผู้ดีฆราวาสครอบครองที่นาเกินกว่า 50% และล้วน เป็นที่นาที่ดีที่สุดด้วย พวกผู้ดีฝ่ายฆราวาสหรือชน ชั้นสูงของทิเบตก็จะมีทรัพย์สิน 2 อย่าง อย่างหนึ่ง คือคฤหาสน์ ซึ่งเป็นมรดกสืบทอดมาจะขายไม่ได้ แต่ถ้าหากมีพฤติกรรมเป็นกบฏก็จะถูกรัฐบาลยึด ดินได้(เอ ทอม กรุนเฟลด์, 2537: 22-23) ทรัพย์สิน อีกอย่างหนึ่งซึ่งมีความสำคัญยิ่งกว่าคือที่ศักดินาที่ รัฐบาลมอบให้เพื่อเป็นการตอบแทนความดี ความชอบที่พวกเขาทำงานให้รัฐบาล รูปแบบศักดินา แบบนี้เองที่เสริมสร้างอำนาจการบังคับบัญชา ของโครงสร้างการเมืองการปกครองของทิเบตให้ เข้มแข็ง

2.6 การใช้อำนาจตุลาการในทิเบต

การใช้อำนาจตุลาการในทิเบตเกี่ยวข้องกับ 4 ประเด็น ได้แก่ (1) **ข้อบังคับจารีตประเพณี** ในอดีตทิเบตไม่มีประมวลกฎหมาย มีแต่กฎข้อบังคับจารีตประเพณี ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณ เช่น พระวินัยของ ศาสนาพุทธ พระราชโองการของกษัตริย์ทิเบต โบราณและขนบธรรมเนียมต่างๆ (เอ ทอม กรุน เฟลด์, 2537: 58) การให้พระสงฆ์เป็นผู้ไกล่เกลี่ย ประณีประนอม เป็นวิธีจัดการข้อพิพาทที่นิยมใช้กัน แพร่หลายที่สุด (2) **การใช้เทพตัดสิน** โดยใช้วิธีจับ

ฉลาดหรือโง่คนใดก็ตามที่คิดใคร่ครวญไม่ผิดเพราะเชื่อว่าเทวดาจะต้องสนับสนุนฝ่ายที่ถูกต้อง (เอ ทอม กรุนเฟลด์, 2537: 59) ถ้าหากจะทำการลงโทษก็จะมีบทลงโทษแตกต่างกันไปตามพฤติกรรมของการทำความผิดและฐานะของนักโทษ

(3) การตัดสินโดยคนทรงเนซุง เป็นคนทรงของทางการ รัฐบาลมักจะถูกเชิญมาช่วยให้ได้ข้อยุติเกี่ยวกับปัญหาทุกปัญหาของทิเบต แต่ชีวิตของคนทรงเจ้าไม่ใช่สุขสบายไม่มีทุกข์ร้อนเลย คนทรงเจ้าหลายคนที่ยากรรมผิดพลาดแล้วถูกปลดออกจากตำแหน่งและถูกจับเข้าคุก (เอ ทอม กรุนเฟลด์, 2537: 71-72)

(4) การรักษาอำนาจผ่านทางกลุ่มพระกบฏ พวกเขาเป็นพระที่มีบาป เช่นเคยฆ่าคนตายในสนามรบ แต่พวกเขายังคงอาศัยอยู่ในวัดช่วยงานวัดด้านการทหารและเศรษฐกิจ พวกเขาทำกรรมที่ผิดวินัยสงฆ์ กลุ่มพระกบฏทำหน้าที่เป็นตำรวจและมีอำนาจบังคับใช้กฎหมาย (เอ ทอม กรุนเฟลด์, 2537: 82) การใช้อำนาจอันเร้นลับของกลุ่มพระกบฏยิ่งเป็นการสร้างความหวาดกลัวให้แก่ประชาชนชาวทิเบต

2.7 การดำรงรักษารูปแบบการปกครองแบบศักดินาเทวธิปไตยในทิเบต พบว่า

1) ระบบวัฒนธรรมและความเชื่อ เนื่องด้วยในสังคมของทิเบตนั้นผูกพันกับระบบคิดในสังคมแบบเก่าและเชื่อในโลกของจิตวิญญาณ รวมไปถึงชีวิตที่อยู่หลังความตาย ดังนั้นทั้งระบบความเชื่อตลอดจนพิธีกรรมต่างๆ จึงล้วนเป็นผลมาจากแนวคิดทางศาสนา นอกจากนี้ในความเข้าใจของชาวทิเบต กรรมคือผลของการกระทำของเราทั้งในชาติก่อนและชาตินี้ เพราะฉะนั้นเรามีแต่จะต้อง

ยอมรับผลดังกล่าวที่เคยกระทำไว้ (เอ ทอม กรุนเฟลด์, 2537: 74) ถ้าหากมองจากทัศนะทางโลกหลักการของกรรมนี้เป็นเสมือนแบบแผนที่ควบคุมสังคมและค่อนข้างจะมีอิทธิพลในทิเบตเป็นอย่างมาก สำหรับคนทิเบตธรรมดาทั่วไปการยอมรับหลักการนี้ยอมทำให้เขาไม่สามารถเปลี่ยนชะตาชีวิตของตนไปตลอดชีวิต

2) ระบบการศึกษา ในอดีตทิเบตมีโรงเรียนทางการเพียง 2 แห่ง แห่งหนึ่งดำเนินการโดยฝ่ายสงฆ์ (เรียกว่าโรงเรียนระดับสูงที่สุด) อีกแห่งดำเนินการโดยฝ่ายฆราวาส จุดประสงค์ของโรงเรียนคือสอนวิชาความรู้ให้นักเรียนเพื่อไปเข้ารับราชการของรัฐบาล โรงเรียนทั้งสองแห่งจะรับสมัครเด็กผู้ชายที่มาจากครอบครัวผู้ดี หรือมาจากครอบครัวของอดีตข้าราชการฝ่ายสงฆ์ (เอ ทอม กรุนเฟลด์, 2537: 42) สถานที่ให้การศึกษาที่สำคัญคือวัด เด็กบางคนมีความเฉลียวฉลาดหากรักเรียนก็มีโอกาสก้าวหน้า แต่เด็กส่วนใหญ่ได้แต่เพียงท่องบทสวดที่จำเป็น คนรวยสามารถจ้างครูมาสอนลูกที่บ้าน (เอ ทอม กรุนเฟลด์, 2537: 43) รูปแบบการศึกษาอย่างสุดท้ายคือโรงเรียนพิเศษที่ดำเนินการโดยครูพเนจรคือบางครั้งเจ้านายเขตศักดินาจ้างครูคนหนึ่งมาสอนลูกของเขา บางทีก็ให้ลูกของชาวนาทาสมาเรียนด้วย โดยเล่าเรียนมาน้อยไม่เท่ากัน

3) สิทธิสตรีในทิเบต ความเชื่อของพุทธศาสนิกชนที่เห็นว่ามีแต่ผู้ชายจึงจะเข้าสู่นิพพานได้เพราะฉะนั้นผู้หญิงในทิเบตจึงมีสิทธิต่อยกกว่าเพศชายเป็นอย่างมาก นอกจากนี้สตรียังสามารถมีสามีได้หลายคน ระบบดังกล่าวถูกตั้ง

ข้อสังเกตว่าเป็นเพราะสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นตัวกำหนด ด้วยทรัพยากรที่ดินภายใต้ระบบศักดินาของทิเบตนั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ หากปล่อยให้พี่น้องมีภรรยาหลายคนที่ดินก็จะต้องแบ่งย่อยเป็นหลายแปลง

3. อิทธิพลของระบบโลกต่อกรปกครองแบบศักดินาเทวาริปไตยในทิเบต

ผู้ดำเนินการศึกษาวิจัยได้สรุปออกมาเป็น 3 ยุคสมัย โดยในระยะแรกนั้นประวัติศาสตร์ของทิเบตเป็นการถูกรุกรานจากรัฐเพื่อนบ้านโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการขยายดินแดน ตลอดจนจนการแย่งชิงทรัพยากรจากประเทศทิเบต ในยุคราชวงศ์มองโกลเรืองอำนาจ ทิเบตก็ได้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของอาณาจักรมองโกล ความสัมพันธ์ระหว่างทิเบตและจีนจึงดำเนินต่อไปในฐานะที่ทิเบตนั้นเป็นส่วนหนึ่งของประเทศจีนและจีนเองก็ได้ให้ความสำคัญคุ้มครองแก่ทิเบตเช่นกัน ในระยะต่อมานั้นผลจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในยุโรปและในรัสเซียส่งผลให้ประเทศอังกฤษเป็นประเทศมหาอำนาจในซีกโลกตะวันตก ในขณะที่เอเชียเองก็มีประเทศรัสเซียที่ประกอบไปด้วยความเข้มแข็งทางการทหารและต้องการแผ่ขยายอำนาจของตนเองมายังเอเชียกลางเช่นเดียวกัน การขยายอำนาจของมหาอำนาจตะวันตกและรัสเซียส่งผลให้ทิเบตตกอยู่ในฐานะของรัฐกึ่งชน จนกระทั่งเข้าสู่ระยะที่สามของทิเบตโดยหลังยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศสหรัฐอเมริกาได้เติบโตอย่างรวดเร็วและก้าวเข้าสู่การเป็นอภิมหาอำนาจภายในเวลาไม่นานทำให้สหรัฐอเมริกามีบทบาทสูงในเวทีการเมืองโลก แต่การเติบโตของประเทศจีนซึ่งเป็นประเทศที่มีฐานะ

เป็นเจ้าของประเทศราชของทิเบต ก็ได้สร้างความแข็งแกร่งทั้งจากภายในและภายนอกประเทศผ่านทางเครือข่ายของกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเล จนกลายเป็นที่หวาดวิตกของมหาอำนาจในซีกโลกตะวันตกเช่นเดียวกัน อิทธิพลของรัสเซียที่เคยมีบทบาทในเอเชียกลาง ก็ได้ลดบทบาทลงไปและกำลังถูกแทนที่โดยสาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐประชาชนจีนเองก็กำลังแผ่ขยายอิทธิพลทั้งการค้าและการเมืองออกไปยังภูมิภาคอื่นๆ อย่างกว้างขวางผ่านทางเครือข่ายชาวจีนโพ้นทะเล ซึ่งการเติบโตดังกล่าวข้างต้นนี้เป็นผลให้มหาอำนาจทางตะวันตกต้องกำหนดยุทธศาสตร์ในการปิดล้อมประเทศจีนเพื่อสกัดกั้นการเติบโตของจีนในเวลาต่อมา และทิเบตเองได้ถูกเปลี่ยนสถานะจากรัฐกึ่งชนกลายเป็นดินแดนที่มีเขตติดต่อกับแนวปิดล้อมจีนในแถบเอเชียใต้

สรุปการเมืองแบบศักดินาเทวาริปไตยในทิเบต

การเมืองแบบศักดินาเทวาริปไตยในทิเบตนั้นมีจุดเริ่มมาจากแนวความคิดที่ว่า การสร้างความชอบธรรมทางการเมืองถูกวางอยู่บนรากฐานของความเชื่อในหลักการของศาสนา ซึ่งได้รับอิทธิพลทั้งจากศาสนาบอนซึ่งเป็นศาสนาดั้งเดิมในทิเบต ผสมผสานกับแนวความคิดทางพุทธศาสนา จนก่อให้เกิดการสร้างผู้นำทางการเมืองที่มีลักษณะพิเศษคือเป็นทั้งประมุขของประเทศ เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของประชาชน ตลอดจนจนเป็นร่างจตุที่แบ่งภาคลงมาของพระโพธิสัตว์ที่เต็มเปี่ยมไปด้วยจริยธรรมอันดีงาม เมื่อผู้นำทางการเมืองมีลักษณะดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ได้รับการยอมรับจาก

ประชาชน ประกอบกับการที่ลักษณะภูมิประเทศของทิเบตนั้นเป็นที่ราบสูงและอากาศเย็นตลอดปี ซึ่งยากต่อการเดินทางเข้าถึงจนทิเบตมีลักษณะคล้ายสังคัมปิด แนวความคิดสมัยใหม่เผยแพร่เข้าไปในหมู่ประชาชนของชาวทิเบตได้ยากลำบากยิ่งขึ้น ประชาชนชาวทิเบตจึงยังคงเชื่อในเรื่องของการมีอยู่ของเทพเจ้า การเคารพบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ตลอดจนจนการกลับชาติมาเกิดของผู้นำสูงสุดซึ่งก็คือองค์ทะไลลามะนั่นเอง ในประเด็นการกลับชาติมาเกิดนี้ก็ถูกตั้งข้อสงสัยว่าเป็นหนึ่งในวิธีการที่จะรักษาอำนาจทางการเมืองเอาไว้ในหมู่ชนชั้นสูง มีการใช้อำนาจผ่านชนชั้นต่างๆ โดยมีการลดหลั่นลงมาตามลำดับชั้นของชนชั้น ส่งผลให้เกิดการถ่ายโอนอำนาจกันเองในหมู่ชนชั้นสูงเพียงไม่กี่ตระกูลเท่านั้น เป็นที่มาของระบบศักดินาในทิเบต นอกจากนี้การที่ทิเบตในยุคอดีตมีลักษณะเป็นสังคัมปิดยิ่งทำให้ระบบชนชั้นในทิเบตมีความเข้มแข็ง ทรัพย์สินและมรดกต่างๆ จะถูกถ่ายโอนในหมู่เครือญาติไม่มีการกระจายทรัพยากรไปสู่ประชาชน เป็นผลให้เกิดความแตกต่างระหว่างชนชั้นปกครองและชนชั้นได้ปกครองอย่างชัดเจน นอกจากนี้แล้วในหมู่ชนชั้นสูงของทิเบตเองก็ตามแม้ว่าจะมีการแบ่งเขตการดูแลมีที่ดินของตนเองในการจัดเก็บค่าเช่าแล้วก็ตาม แต่ความขัดแย้งทางการเมืองก็ยังคงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ความสลับซับซ้อนของโครงสร้างอำนาจทางการเมืองในทิเบตทำให้เกิดการสร้างระบบการถ่วงดุลอำนาจทางการเมืองภายในทิเบตเองขึ้น การถ่วงดุลอำนาจนี้ถูกเรียกว่าเป็นการเมืองระบบอำนาจคู่ โดยมีข้าราชการที่เป็นฆราวาส(ชนชั้นสูง) ควบคุมไปกับการที่มีข้าราชการที่เป็นพระ(ลามะ)

ระบบการถ่วงดุลอำนาจนี้ไม่เพียงแต่จะใช้ในหมู่ข้าราชการของทิเบตเท่านั้น ในส่วนของผู้นำสูงสุดเองก็มีลักษณะของการคานอำนาจเช่นนี้ด้วยเช่นกัน เห็นได้จากการที่องค์ทะไลลามะเป็นผู้มีอำนาจสูงสุด แต่ในระยะเวลาต่อมาได้เกิดตำแหน่งที่เรียกกันว่าบันเซนลามะขึ้น บันเซนลามะที่ได้รับการสนับสนุนจากจีน ย่อมจะทำให้อำนาจของบันเซนลามะมีอิทธิพลมากขึ้นในกลุ่มชนชั้นสูงของทิเบต ความไร้เสถียรภาพทางการเมืองของทิเบตเองก็เริ่มเห็นภาพได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และเมื่อกล่าวถึงการเมืองในระบบอำนาจคู่แล้ว ย่อมแสดงให้เห็นถึงความสลับซับซ้อนของโครงสร้างทางการเมืองในหมู่ชนชั้นสูงของทิเบต ตั้งแต่ในระดับผู้นำรัฐ ในระดับของข้าราชการฆราวาส ชนชั้นสูงและลามะ แม้ว่าฐานอำนาจที่สำคัญของรูปแบบการปกครองนี้ตั้งอยู่บนหลักการศาสนา แต่หากพิจารณาโดยละเอียดแล้วจะพบว่าตัวกลางสำคัญที่ทำให้ประชาชนในทิเบตยอมรับในหลักการดังกล่าวก็คือวัดของทิเบตนั่นเอง อำนาจของวัดในทิเบตนั้นดูเหมือนว่าจะค่อนข้างมีอิทธิพลสูงมาก ทั้งยังเป็นฐานอำนาจทางการเมืองของกลุ่มชนชั้นสูงในทิเบตด้วยเช่นกัน วัดในทิเบตนั้นนอกจากจะมีอาณาบริเวณที่กว้างขวางแล้ว ภายในวัดเองยังมีที่ดินที่ใช้เป็นแหล่งทำการเกษตรกรรม ตลอดจนมีแรงงานทาสและเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการทำการเกษตรหรือเลี้ยงสัตว์อย่างครบถ้วน นอกจากนี้แล้ววัดยังเป็นเสมือนตลาดกลางที่เป็นสถานที่แลกเปลี่ยนสินค้า มีการรักษาความปลอดภัยซึ่งมีพระลามะที่สามารถทำหน้าที่แทนทหารได้ในยามที่วัดเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน จนในที่สุดแล้ววัดในศาสนาพุทธก็ได้ผูกขาด

อำนาจทั้งทางศาสนาและอำนาจทางโลกของทิเบต โดยวัดเริ่มจัดตั้งกองกำลังของพระสงฆ์เพื่อปกป้อง และรักษารัฐานะทางสังคมของกลุ่มชนชั้นสูงในทิเบต มีกองกำลังของตนเอง และมีเสบียงอาหารของตนเองตลอดจนมีที่ดินและแรงงานจากทาสที่ใช้ในการทำการเกษตร

ในที่สุดท้ายนี้ก็จะเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจตุลาการของทิเบตซึ่งก็ค่อนข้างที่จะมีรูปแบบเฉพาะอีกเช่นกัน ซึ่งโดยพื้นฐานแล้วนั้นสังคมทิเบตค่อนข้างจะผูกพันกับความเชื่อในเรื่องของศาสนา และจิตวิญญาณ และภูมิประเทศที่ยากต่อการเข้าถึง ทำให้ระบบสังคมของทิเบตเป็นสังคมปิด ระบบตุลาการในทิเบตจึงเน้นการใช้กฎหมายจารีตประเพณีเป็นตัวกำหนดบทลงโทษของผู้กระทำ ความผิดดังเช่นสังคมของภูมิภาคอื่นๆ ในยุคอดีต แต่เนื่องด้วยการที่ทิเบตมีความผูกพันกับความเชื่อในเรื่องของศาสนาและจิตวิญญาณ ทำให้ระบบตุลาการของทิเบตนอกจากจะใช้กฎหมายในรูปแบบของจารีตแล้วยังคงมีลักษณะของความเชื่อในศาสนาเข้ามาผสมผสานได้แก่ การใช้วิธีพิเศษคือเทพตัดสิน เพราะสังคมทิเบตเชื่อว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้นย่อมจะต้องให้ความเป็นธรรมแก่ทุกคน นอกจากนี้ยังมีการใช้วิธีการเข้าทรงติดต่อกับเหล่าเทพเพื่อแสวงหาความจริงบางประการในระบบตุลาการของทิเบตด้วยเช่นกัน ในอีกอีกมุมมองหนึ่งพบว่าเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเกิดระบบชนชั้นและการกระจายทรัพยากรอย่างไม่เท่าเทียมกัน ดังเช่นระบบการศึกษาของทิเบตในยุคอดีตที่ค่อนข้างจะปิดกั้นเพื่อใช้เป็นที่ยกยอทอดความรู้ในหมู่ของลูกหลานชนชั้นสูงเท่านั้น ในส่วนของชนชั้นล่างนั้นการจะได้

ศึกษาความรู้จากวัดซึ่งอยู่ในระบบการศึกษาของทิเบตนั้นกระทำได้ยากเต็มที่ การเรียนรู้ของชนชั้นล่างนั้นแม้บางส่วนจะได้รับการสั่งสอนจากครูพรเนจบ้าง แต่ก็คิดเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก ส่งผลให้การปลูกฝังอุดมการณ์และความคิดทางศาสนาและจิตวิญญาณซึ่งสามารถเข้าถึงประชากรของทิเบตได้ง่ายกว่ามาก ได้ปลูกฝังระบบความเชื่อไปในกลุ่มของประชากรชาวทิเบตเอาไว้อย่างมั่นคง นอกจากนี้ในประเด็นที่เกี่ยวกับสิทธิของสตรีในทิเบตนั้นค่อนข้างถูกจำกัดสิทธิเอาไว้มาก เพราะหลักการทางศาสนาและโอกาสในการบวชเป็นพระ (ลามะ) นั้นถูกสงวนเอาไว้สำหรับเพศชาย ในกรณีของสตรีที่อยู่ในชนชั้นล่างของทิเบตยังต้องคงทำงานหนักและถูกกดขี่อยู่เสมอ โดยเฉพาะรูปแบบทางสังคมของทิเบตที่เปิดโอกาสให้สตรีมีบุรุษได้หลายคน นักวิชาการบางท่านตั้งข้อสังเกตเอาไว้ว่าอาจจะเนื่องด้วยทรัพยากรที่ดินที่มีอยู่อย่างจำกัด จึงไม่อาจที่จะให้ฝ่ายชายแต่งงานหลายคนที่ ย่อมจะทำให้กรรมสิทธิ์ในที่ดินซึ่งมีอยู่น้อยนิดนั้นถูกตัดแบ่งลดทอนลงไป แต่ก็ยังถูกท้วงติงจากนักวิชาการที่ไม่เห็นด้วยกับเหตุผลข้างต้นนี้

จนกระทั่งหลังยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ระบบโลกเกิดการเปลี่ยนแปลง ผลจากการแย่งชิงยุทธศาสตร์ทางการเมืองโลกที่เกิดขึ้นนั้น ทำให้สภาพการณ์ในทิเบตยิ่งมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ชนชั้นนำทางการเมืองของทิเบตนั้นพยายามที่จะรักษาอำนาจของตนเองเอาไว้โดยการเชื่อมความสัมพันธ์กับมหาอำนาจตะวันตก ทางด้านของทะเลลามะเองก็พยายามรักษาความสัมพันธ์ทั้งจากทางฝ่ายรัฐบาลจีนและมหาอำนาจตะวันตก(ซึ่ง

เคลื่อนไหวผ่านทางกลุ่มประเทศในเอเชียใต้) ทางฝ่ายของป็นเซนลามะเองก็ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลจีนอย่างแนบแน่น นอกจากนี้ชนชั้นสูงของทางทิเบตเองซึ่งมีฐานอำนาจอยู่ที่วัดและมีศักดินาที่เป็นมรดกตกทอดตามสายตระกูลเองก็พยายามที่จะรักษาผลประโยชน์ของตนเองเอาไว้อย่างเหนียวแน่นเช่นกัน และด้วยการสนับสนุนจากหน่วยซีไอเอของสหรัฐอเมริกาและความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างทะเลาะลามะกับรัฐบาลจีน ประเด็นดังกล่าวจึงได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้น จนลุกลามกลายเป็นเหตุจลาจลในเวลาต่อมา เหตุปะทะกันหลายครั้งในทิเบตเพื่อต่อต้านรัฐบาลจีนได้ทำให้จีนตัดสินใจส่งกำลังทหารเข้าควบคุมทิเบต และด้วยความช่วยเหลือจากซีไอเอของสหรัฐอเมริกา ทำให้ทะเลาะลามะเสด็จลี้ภัยทางการเมืองไปยังประเทศอินเดียพร้อมตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นได้เป็นผลสำเร็จ ด้านรัฐบาลจีนเมื่อส่งกำลังทหารเข้าควบคุมทิเบตจึงได้ดำเนินการปฏิรูประบบการศึกษาและปรับโครงสร้างของระบบการเมืองแบบศักดินาเทวาธิปไตยของทิเบต แม้ว่าจะได้รับการต่อต้านจากชนชั้นสูงและประชาชนอนุรักษ์นิยมของทิเบตก็ตาม แต่การสร้างถนนเพื่อเชื่อมเส้นทางการค้าของจีนกับทิเบตนั้นก็ทำให้ราคาสินค้าในทิเบตมีราคาตกลงกว่าสองในสาม คุณภาพชีวิตของชนชั้นล่างในทิเบตดีขึ้น ทางฝ่ายทะเลาะลามะได้ออกมาให้ข่าวว่าจะไม่กลับชาติมาเกิดอีกในอนาคต

อภิปรายผลการศึกษา

พบว่าการปกครองแบบศักดินาเทวาธิปไตยในทิเบตมีความสัมพันธ์กับแนวความคิดดังต่อไปนี้

1. การปกครองสังคมศักดินา

โดยประชาชนในทิเบตจะถูกแบ่งออกเป็นสองชนชั้นคือ 1) กลุ่มชนชั้นสูงหรือชนชั้นผู้ดีเก่า เป็นชนชั้นที่ครอบครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินผืนใหญ่และมีกรรมสิทธิ์เหนือที่ดินที่ตนเองได้ครอบครองอยู่ (อัมพร วิจิตรพันธุ์, วิรัช ธนศวรร, 2539: 161) มีการถ่ายทอดกรรมสิทธิ์ตามสายตระกูลของกลุ่มชนชั้นสูง แม้ว่ากลุ่มชนชั้นผู้ดีเก่าในทิเบตจะมีจำนวนน้อย แต่กลับมีอิทธิพลทางการเมืองในทิเบตเป็นอย่างมาก 2) กลุ่มชนชั้นใต้ปกครองหรือชนชั้นล่าง เป็นชนชั้นที่ทำการผลิตแต่ไม่มีที่ดินเป็นของตัวเอง ต้องทำการเช่านา (tenant) โดยผู้เช่านาคือเกษตรกรที่ไม่มีที่นาทำกินเป็นของตัวเองหรือมีที่นาทำกินแต่ผลผลิตที่ได้ไม่เพียงพอที่จะเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ จึงต้องไปเช่านาของกลุ่มชนชั้นสูงเพื่อทำกินและต่อมาก็กลายเป็นทาสติดที่ดินและจะไม่ได้รับอนุญาตให้ออกจากที่ดินที่ตัวเองทำการผลิตอยู่ จึงเรียกชนชั้นนี้ว่าทาสติดที่ดิน (serf) ซึ่งในทิเบตนั้นเรียกคนกลุ่มนี้ว่าแรงงานทาส ระบบการผลิตดังกล่าวข้างต้นนี้จึงเป็นระบบศักดินาทรัพยากรจะถูกกระจายอย่างไม่เท่าเทียมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาดวงเด่น วิฑูยาโน วิจัยเรื่องการศึกษาวិเคราะห์ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้งทางชนชั้นของคาร์ล มาร์กซ์ พบว่าเมื่อสังคมเริ่มมีการสะสมผลผลิตและจัดเรียงโครงสร้างทางสังคมที่ซับซ้อน จะก่อให้เกิด

กลุ่มชนชั้นและเกิดปัญหาในการกระจายทรัพยากรที่ไม่เท่าเทียมกันเกิดขึ้น

2. แนวคิดด้านศาสนา พบว่ามีประเด็นที่เกี่ยวข้อง 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1) แนวคิดเรื่องพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร โดยชาวทิเบตมีความเชื่อที่ว่าพระองค์จะไปปรากฏตัวเพื่อช่วยเหลือมนุษย์ให้พ้นจากความทุกข์และสามารถจะปรากฏตัวได้ในหลายรูปแบบที่แตกต่างกัน (สุมาลี มหณรงค์ชัย, 2546: 221) องค์ทะไลลามะที่เป็นประมุขสูงสุดของทิเบตเองก็ได้รับการยกย่องว่าเป็นพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรที่แบ่งภาคลงมาช่วยเหลือมนุษย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาบุญเทียม พุทธรโธที่ได้ศึกษาวิเคราะห์เรื่องพระโพธิสัตว์ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงว่าแนวคิดพระโพธิสัตว์นี้มีอิทธิพลต่อระบบความคิดของประชาชนในแง่ของการเมืองและสังคม.

2) แนวคิดเรื่องกรรม โดยประชาชนในทิเบตนั้นมีความเชื่อถือในเรื่องของกรรมและกฎแห่งกรรม โดยกรรมของทิเบตนั้นถูกตีความไปถึงเรื่องราวในอดีตชาติที่ส่งผลให้ปรากฏในชาตินี้ ดังนั้นสถานะทางสังคม สิทธิของพลเมืองจะถูกกำหนดโดยกรรมที่สืบเนื่องมาจากอดีตชาติ ประชาชนจึงต้องรับผลกรรมนั้นอย่างเลี่ยงไม่ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุณี บุญพิทักษ์ วิจัยเรื่องการศึกษาคำความเชื่อในผลของความดี พบว่าการทำกรรมดีนั้นย่อมจะส่งผลต่อวิถีชีวิตตามความเชื่อในศาสนา

3. การปกครองแบบอนุรักษนิยม โดยการปกครองแบบศักดินาเทวาธิปไตยในทิเบต มีลักษณะสอดคล้องกับการปกครองแบบอนุรักษนิยม ซึ่ง

ผู้ดำเนินการศึกษาริวิจัยได้สรุปไว้ 3 ประเด็นดังต่อไปนี้

1) การยอมรับในความชอบธรรมอยู่ก่อนแล้ว (traditional authority) คือมีการกำหนดให้ยึดถือผู้ที่อยู่ในอำนาจและสภาพเดิม (จิรัชค วิระสย, 2551: 253) หมายถึงการยอมรับในอำนาจของกลุ่มชนชั้นสูงหรือชนชั้นผู้ดีเก่าในทิเบตที่ได้รับการลืทธิและศักดิ์นาสืบต่อกันมาในสายตระกูล ฯลฯ โดยประชาชนของทิเบตที่มีแนวคิดอนุรักษนิยมจะมีแนวโน้มที่จะยอมรับในการถือครองอำนาจดังกล่าวของกลุ่มชนชั้นสูง

2) การไม่เน้นความเสมอภาคในเชิงจำนวน (จิรัชค วิระสย, 2551: 253) โดยในทิเบตนั้นจะให้ความสำคัญแก่กลุ่มนักบวช(ลามะ)และชนชั้นผู้ดีเก่าเนื่องด้วยเป็นกลุ่มชนชั้นนำที่มีทั้งประสบการณ์และบุญบารมีมาจากอดีตชาติ นอกจากนั้นยังมีการศึกษาที่สูงกว่าประชากรที่อยู่ในโครงสร้างส่วนล่าง โดยกลุ่มชนชั้นสูงแม้จะมีสัดส่วนประชากรที่น้อยกว่าชนชั้นได้ปกครองมากนักแต่กลับสามารถเข้าถึงทรัพยากรและอำนาจทางการเมืองได้มากกว่า แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญในเรื่องของคุณภาพมากกว่าในเชิงจำนวน

3) การไม่ยอมรับในความเปลี่ยนแปลง (จิรัชค วิระสย, 2551: 253) โดยในกลุ่มอนุรักษนิยมของทิเบตนั้นจากการศึกษาพบว่ามีการปรับตัวให้เข้ากับความทันสมัยได้ช้า เช่นในกรณีของการสร้างถนนเชื่อมระหว่างจีนและทิเบตที่ได้รับการต่อต้านจากกลุ่มอนุรักษนิยมในทิเบต หรือการที่กลุ่มชนชั้นสูงของทิเบตต่อต้านรัฐบาลจีนในการสลายสังคมศักดินาและปฏิรูประบบการศึกษา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาเรื่องการปกครองแบบศักดินา เทวาทิปโตยในทิเบตนั้น เป็นการศึกษาในประเด็นใหม่และมีข้อจำกัดในเรื่องของการหาแหล่งข้อมูล ซึ่งภาครัฐบาลควรเร่งสนับสนุนให้เกิดฐานข้อมูลในการศึกษาเกี่ยวกับการเมืองในทิเบตต่อไปในอนาคต

2. รัฐบาลควรส่งเสริมให้มีการนำผลการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับการปกครองแบบศักดินาเทวาทิปโตยในทิเบตมาเผยแพร่สู่สังคมและประยุกต์ใช้กับสังคมไทยตามความเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

กฤษดาวรรณ หงส์ลดารมภ์. (2546). *ไวยากรณ์ภาษาทิเบตถิ่นคามใต้: รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์*.

กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เขียน ธีระวิทย์. (2551). *จีนกับการจลาจลในทิเบต, สกน.และสถาบันเอเชียศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์,

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิระโชค วีระสย, สุรพล ราชภัณฑารักษ์, สุรพันธ์ ทับสุวรรณ. (2551). *รัฐศาสตร์ทั่วไป*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

จิระโชค (บรรพต) วีระสย. (2551). *รัฐศาสตร์ทั่วไป*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เชอเกียม ตรุงปะ. (2554). *เลือดทิเบต*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง.

พระมหาดวงเด่น จิตตญาโน. (2551). *การศึกษาวิเคราะห์ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้งทาง*

ชนชั้นของคาร์ล มาร์กซ. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

พระมหาบุญเทียมพุทธวโร. (2554). *ศึกษาวิเคราะห์เรื่องพระโพธิสัตว์ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง*.

พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

วีระศักดิ์ จันทรสังแสง. (2554). *ทิเบตที่เป็นไป*. กรุงเทพฯ: แพรวล้านกพิมพ์ท่องเที่ยวโลก.

สิทธิเทพ เอกสิทธิพงษ์. (2551). *สู่เอกราชทิเบตฝันที่ไม่เป็นจริง*. หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ ฉบับวันที่ 28 เมษายน

2551.

สุณี บุญพิทักษ์. (2556). *การศึกษาความเชื่อในผลของความคิด*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลัง

แผ่นดินเชิงคุณธรรม, สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).

สุมาลี มหณรงค์ชัย. (2546). *พุทธศาสนมหายาน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม.

อัมพร วิจิตรพันธุ์ และวิรัช ธนศวร. (2539). *ประวัติลัทธิเศรษฐกิจ*. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์,

มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เอ. ทอม กรุนเฟลด์. (2537). *ทิเบตที่เป็นจริง แปลและเรียบเรียงโดย ส.สุวรรณ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์แพรวธรรม.